

Κος ΔΡΑΓΑΣΑΚΗΣ:

Τι να πω που θα διευκολύνει; Φοβάμαι ότι αυτά που θα πω δεν είναι καθόλου ορεκτικά.

Λοιπόν, πριν από λίγο καιρό είχαμε την ευκαιρία να κάνουμε εδώ μία συζήτηση, ήταν μερικοί από εσάς, εκτενή για την κρίση που ζούμε.

Σήμερα μου έχει ζητηθεί να κάνω κάποιες διαπιστώσεις και σχόλια σε ό,τι αφορά την συγκυρία μια και αυτή η κρίση είναι σε διαρκή εξέλιξη.

Θα ήθελα, λοιπόν, να πω ότι βεβαίως αυτή η κρίση που ζούμε είναι μία, θα έλεγε κανείς, κλασσική με μία έννοια κρίση του καπιταλισμού, ανήκει όμως στις κρίσεις τις μεγάλες, τις μακροχρόνιες, σαν του '29.

Ταυτόχρονα, όπως ξέρουμε και από την ιστορία και την θεωρία ότι η κάθε κρίση έχει και την δική της ιδιαιτερότητα και ταυτότητα. Και αρκετά στοιχεία που δεν είναι προβλέψιμα. Και για αυτό θα πρέπει κανείς να παρακολουθεί το φαινόμενο στην εξέλιξή του.

Για παράδειγμα, τον Φεβρουάριο υπήρξε μία Σύνοδος Κορυφής η οποία ανακοίνωσε ότι θα παράσχει η Ευρωπαϊκή Ένωση, μάλλον η ευρωζώνη, συλλογική υποστήριξη σε όποια χώρα χρειαστεί να έχει τέτοια στήριξη, υπονοώντας και την Ελλάδα.

Επίσης η Κυβέρνηση ανακοίνωσε το πρόγραμμα σταθερότητας και ανάπτυξης που προέβλεπε μία σειρά επώδυνων μέτρων, με τα οποία υποτίθεται, μας είχαν πει, οι αγορές θα έμεναν ικανοποιημένες.

Αντί για αυτό είχαμε επιδείνωση των συνθηκών. Και τις 3 του Μάρτη είχαμε νέα δραματικά μέτρα, γνωστά με περικοπή μισθών, επιδομάτων, δώρων, νέους φόρους κλπ.

Και ξανά, αντί να έχουμε ομαλοποίηση της κατάστασης, είχαμε πτώση του ευρώ σημαντική. Και είχαμε επίσης σημαντική, μεγάλη άνοδο των επιτοκίων δανεισμού του ελληνικού κράτους.

Επίσης είχαμε επιδείνωση της κατάστασης των τραπεζών, δεδομένου ότι άρχισε να δημιουργείται ένα κλίμα πανικού, και σύμφωνα με τα δημοσιευμένα στοιχεία είχαμε διαρροή καταθέσεων της τάξης των 10 δις ευρώ.

Προχθές, λοιπόν, εν όψει αυτών των δεδομένων, χθες μάλλον, υπήρξε η απόφαση, η επί μακρόν αναμενόμενη, της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την οποία υποτίθεται συγκεκριμενοποιείται ένας μηχανισμός υποστήριξης του ευρώ, θωράκισης του ευρώ και στήριξη της Ελλάδας.

Αρκετά είναι ακόμα τα ερωτήματα. Υπάρχουν ασάφειες. Φαίνεται όμως ότι η βασική ιδέα αυτού του μηχανισμού είναι ότι υπάρχει ένα κονδύλι της τάξεως των 30 δις ευρώ το οποίο μπορεί να εκταμιευτεί εφ' όσον η Ελλάδα πει ότι δεν μπορεί να δανειστεί από τις αγορές. Το ποσό αυτό δεν υπάρχει με την μορφή αποθέματος, αλλά θα δοθεί με διμερείς συμφωνίες.

Δεν έχει διευκρινιστεί αν πρέπει η Ελλάδα να κάνει διμερή συμφωνία με κάθε χώρα ξεχωριστά ή αν θα υπάρξει κάποιος αυτοματισμός.

Επίσης υπάρχει ακόμα ασάφεια αν το ποσό αυτό θα επαναληφθεί και το 2011, 2012. Αναμένονται αυτές οι διευκρινίσεις, ίσως και σήμερα και αύριο.

Και εννοείται ότι μέρος αυτού του μηχανισμού είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, πράγμα το οποίο προκαλεί εύλογα ερωτηματικά. Και πολλοί μιλούν ακόμα και για παραβίαση των ευρωπαϊκών συνθηκών καθόσον ένας ξένος θεσμός καλείται να διαδραματίσει ρόλο εποπτείας και ελέγχου στο εσωτερικό της ευρωζώνης.

Εν όψει, λοιπόν, και περιμένοντας όλες αυτές τις διευκρινίσεις, νομίζω ότι έχει σημασία να κάνουμε μία πρώτη εκτίμηση τι προσφέρει και τι δεν προσφέρει αυτός ο μηχανισμός, όπως ανακοινώθηκε, πρώτον από την σκοπιά της Ευρώπης, διότι επιμένουμε εμείς ότι το πρόβλημα το ελληνικό είναι μέρος του ευρωπαϊκού προβλήματος, δεν είναι μόνο ελληνικό το πρόβλημα.

Και τι σημαίνει, λοιπόν, από τη μεριά της Ευρώπης και τι σημαίνει από τη μεριά της Ελλάδας.

Από τη μεριά της Ευρώπης, λοιπόν, νομίζω ότι πρέπει να διαπιστώσουμε ότι τα βασικά προβλήματα, τα οποία κλυδωνίζουν την Ευρωπαϊκή Ένωση και δημιουργούν την κρίση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και σε θεσμικό επίπεδο, παραμένουν άλυτα.

Δηλαδή παραμένει το γεγονός ότι δεν έχουμε κοινή ευρωπαϊκή πολιτική απέναντι στην κρίση. Άρα, παραμένει το δόγμα το οποίο επέβαλλε η Γερμανία: κάθε χώρα μόνη της.

Δεύτερον. Εξακολουθούμε να έχουμε απουσία θεσμού δανεισμού ύστατης ανάγκης ανάλογα με εκείνο που διαθέτουν όλα τα νομίσματα. Παραδείγματος χάριν το δολάριο. Το δολάριο στην περίπτωση της Αμερικής, η Κεντρική Τράπεζα αγοράζει κρατικά ομόλογα και με αυτό τον τρόπο παρεμβαίνει ρυθμιστικά στα επιτόκια.

Το ίδιο κάνει η στερλίνα. Η αγγλική Κεντρική Τράπεζα αγοράζει κρατικά ομόλογα της Μεγάλης Βρετανίας όταν βλέπει τα επιτόκια να ανεβαίνουν.

Εδώ εξακολουθούμε να μην έχουμε τέτοιο μηχανισμό.

Τρίτον, δεν υπάρχει, όπως είπα, αποθεματικό κεφάλαιο. Κάθε εθνικό νόμισμα, κάθε νόμισμα μάλλον, έχει ανάγκη από ένα κεφάλαιο αποθεματικό από το οποίο μπορεί να αντλεί και να χρηματοδοτεί ή να εκδίδει βεβαίως νέο χρήμα, ούτως ώστε να αποτρέπει κερδοσκοπικές ή άλλες επιθέσεις.

Και τέλος, πολύ σημαντικό βεβαίως, εξακολουθούμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην ευρωζώνη να μην έχουμε μηχανισμό αναπτυξιακής σύγκλισης. Η Ευρώπη πάει σε ένα αναπτυξιακό δυισμό. Η Γερμανία και ορισμένες άλλες βόρειες χώρες είναι χώρες πλεονασματικές σε ό,τι αφορά το ισοζύγιο πληρωμών, και όλες οι υπόλοιπες χώρες είναι ελλειμματικές.

Χωρίς μεγάλη ανάλυση πρέπει να πούμε ότι δεν υπάρχουν πλεονάσματα χωρίς ελλείμματα, δηλαδή αν δεν υπάρχουν τα ελλείμματα δεν υπάρχουν πλεονάσματα. Και επομένως αν δεν υπάρχουν μηχανισμοί αντιστάθμισης ή εξισορρόπησης αυτός ο δυισμός θα εντείνεται και ενδεχομένως να απειλήσει και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Άρα, αυτό που ανακοινώθηκε αμβλύνει άμεσα την κερδοσκοπική επίθεση. Ήδη το ευρώ έχει μία ανάκαμψη. Αλλά δεν μπορούμε να πούμε πόσο αυτό θα διαρκέσει. Το πιθανότερο είναι ότι όχι πολύ αργά ξανά οι κλυδωνισμοί θα επανέλθουν.

Από τη σκοπιά της Ελλάδας τώρα, τι πρόβλημα λύνει.

Έχουμε ήδη μία πτώση των spreads σήμερα, δηλαδή των επιτοκίων δανεισμού, όχι εντυπωσιακή. Και η δική μου

πρόβλεψη είναι ότι θα συνεχιστεί μία σχετική μείωση για ένα διάστημα. Αλλά δεν θα είναι εντυπωσιακή για τον εξής λόγο.

Ο μηχανισμός αυτός προβλέπει ότι το δάνειο που θα δοθεί στην Ελλάδα, αν ζητηθεί, θα είναι τριετές και θα έχει και επιτόκιο 5%. Και αν παραταθεί μετά από τρία χρόνια θα έχει +1%. Άρα, στην ουσία το επιτόκιο δανεισμού με όρους δεκαετούς ομολόγου είναι 6%, δεν είναι 5%. δεδομένου ότι η Ελλάδα έχει και υψηλά ληξιπρόθεσμα χρέη, το 2011 και 2012.

Άρα είναι μάλλον απίθανο να μπορούν να επιστραφούν εάν ληφθεί αυτό το δάνειο, να επιστραφεί στα τρία χρόνια. Μάλλον θα πάει παραπέρα, θα ανακυκλωθεί και άρα το επιτόκιο θα είναι 6%.

Άρα τη στιγμή που η Γερμανία δανείζεται με 3,2% δανείζει με 5 ή με 6%. Είναι μια ακριβή αλληλεγγύη πρέπει να παρατηρήσουμε σχολιάζοντας τη δήλωση του Πρωθυπουργού που χαιρέτισε την εκδήλωση αλληλεγγύης.

Δεύτερον, όπως έγραψαν και σήμερα οι Financial Times προεκτείνοντας το προηγούμενο σχόλιο δεν έχουμε μια μεταφορά πόρων από το Βερολίνο προς την Αθήνα αλλά όπως θα αποδειχθεί έχουμε μια μεταφορά πόρων από την Ελλάδα προς τις χώρες οι οποίες θα καταθέσουν, θα βάλουν αυτά τα χρήματα.

Αυτά από την άμεση οπτική. Δηλαδή άμεσα μπορούμε να περιμένουμε ότι θα αμβλυνθεί, θα κοπάσει αυτός ο πανικός που δημιουργήθηκε για ένα διάστημα τουλάχιστον μέχρι να γίνει η αξιολόγηση που προβλέπεται να γίνει 15 Μαΐου. Αν όμως τα μεσομακροχρόνια προβλήματα παραμένουν τότε πρέπει να περιμένουμε και ξανά νέα επεισόδια σαν αυτά που ζήσαμε ή άλλης μορφής.

Ποια είναι λοιπόν η εκτίμηση σε ότι αφορά τις μεσοπρόθεσμες προοπτικές. Τι θα συμβεί, ας υποθέσουμε ότι προσφεύγουμε ή δεν προσφεύγουμε στον μηχανισμό, τι θα συμβεί σε τρία χρόνια. Ήδη είπα ότι σε τρία χρόνια θα κορυφώνεται το πρόβλημα του χρέους από την άποψη των λήξεων των ημερομηνιών στις οποίες λήγουν τα παλαιότερα ομόλογα, αυτά δηλαδή τα δάνεια που έγιναν είτε για τους εξοπλισμούς τους μεγάλους που έγιναν στην περίοδο '96-06, είτε για τα δάνεια της ολυμπιάδας για να αρχίζουμε να βάζουμε

και ονόματα σε αυτά τα περιβόητα δάνεια. Δεν είναι ανώνυμα τα δάνεια.

Αρα δεν έχουμε δηλαδή κάποια λύση βιώσιμη η οποία να δημιουργεί μια θετικότερη προοπτική σε ότι αφορά την οικονομία και την άσκηση της πολιτικής της χώρας μας.

Σε ότι αφορά μάλιστα αν το επεκτείνουμε σε πιο μεσοπρόθεσμο ορίζοντα τότε διαπιστώνουμε ότι ο μηχανισμός αυτός στην ουσία είναι μηχανισμός υλοποίησης των μέτρων που έχει πάρει η Κυβέρνηση. Δηλαδή δεν είναι ένας μηχανισμός δανεισμού διότι η φιλοδοξία της Κυβέρνησης είναι και σωστά αν μπορέσει να μην προσφύγει στο μηχανισμό αυτό και δεν πρέπει να προσφύγει διότι προσφεύγοντας στο μηχανισμό αυτό φέρνει το διεθνές νομισματικό ταμείο.

Αρα ο μηχανισμός αυτός ανεξάρτητα από το αν χρησιμοποιηθεί ή απλώς αν στέκει ως μπαμπούλας απέναντί μας είναι μηχανισμός για την επιβολή των μέτρων που ανακοινώθηκαν στις 3 του Μάρτη και των όποιων μέτρων θα ανακοινωθούν στο μέλλον.

Αυτά λοιπόν τα μέτρα που σημαίνει πρόσθετοι έμμεσοι φόροι και περικοπές των μισθών, οδηγούν σε ύφεση. Δηλαδή σε μείωση του εθνικού εισοδήματος.

Υπάρχουν διαφορετικές εκτιμήσεις, αν η ύφεση θα είναι 2%, 3%, 4% ή και περισσότερο. Πάντως θα υπάρχει σημαντική ύφεση. Δεύτερον, θα υπάρχει σημαντική αύξηση της ανεργίας. Πρωτόγνωρη αύξηση της ανεργίας. Τρίτον, θα έχουμε μια σειρά μέτρα τα οποία θα επιδιωχθεί να ληφθούν στο όνομα της ανάπτυξης. Δηλαδή θα αναγνωριστεί ότι έχουμε ύφεση και για να υπάρξει υποτίθεται ανάκαμψη θα προτείνονται μέτρα όπως ιδιωτικοποιήσεις, όπως απελευθερώσεις κλπ.

Στην πραγματικότητα αυτό το οποίο θα ζήσουμε είναι μια προσπάθεια επιβολής του νεοφιλελεύθερου μοντέλου σε όλες του τις διαστάσεις. Απορυθμίσεις παντού, απελευθερώσεις παντού, ιδιωτικοποιήσεις παντού. Και αυτό απλώς θα δικαιολογηθεί διότι θα τα κάνει όλα αυτά και ένα κόμμα σαν το ΠΑΣΟΚ, θα δικαιολογηθεί ότι γίνονται υπό την πίεση των αγορών, κατ' εντολή των αγορών διότι δεν μπορούμε να κάνουμε αλλιώς.

Αυτά τα μέτρα θα έχουν συνέπειες και για τους επιστήμονες που δεν μπορούμε να τις προβλέψουμε ακριβώς

ποσοτικά. Αλλά οπωσδήποτε οι επιστήμονες και ως εργαζόμενοι θα βρεθούν στο κέντρο αυτών των μέτρων. Ίσως εδώ να έχουμε πλήγματα και θεσμικού χαρακτήρα, διότι ο σκληρός πυρήνας αυτών των αντιλήψεων θέλει όλη η οικονομία να λειτουργεί όπως σήμερα λειτουργεί η παρά οικονομία. Δηλαδή χωρίς όρια, χωρίς κανόνες, χωρίς φραγμούς, ανεξέλεγκτα. Χωρίς πλαφόν στις τιμές που έχετε τώρα εδώ, κάποιο σύστημα κλπ., τις κατώτατες αμοιβές κλπ.

Ο σκληρός πυρήνας της λογικής τους είναι να μην υπάρχουν κανόνες. Αλλά η ίδια η αγορά να διαμορφώνει τους κανόνες. Άρα από αυτή την άποψη ίσως το Τεχνικό Επιμελητήριο πρέπει να κάνει και μια πιο συγκεκριμένη δουλειά, να αναλυθούν δηλαδή, να προβλεφθούν και όπου μπορούν να ποσοτικοποιηθούν οι επιπτώσεις.

Η λογική επίσης των μέτρων αυτών, είναι να υπάρξει μία εσωτερική υποτίμηση. Το είπε χθες ο κύριος Στρος, που είναι ο Διευθυντής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Είπε ότι η Ελλάδα έχει ανάγκη, επειδή δεν μπορεί να κάνει εξωτερική υποτίμηση, δεν έχει εθνικό νόμισμα, πρέπει να κάνει εσωτερική υποτίμηση.

Τι σημαίνει εσωτερική υποτίμηση; Σημαίνει υποτίμηση των μισθών και υποτίμηση των αξιών. Όχι του χρηματιστηρίου. Το χρηματιστήριο μπορεί να ανέβει για όσους ενδιαφέρονται.

Αν και αυτό δεν υπάρχει σύσταση ή πρόταση, πως το λένε. Ναι. Αλλά να πέσουν πολύ οι τιμές των ακινήτων και άλλων περιουσιακών στοιχείων.

Γιατί πρέπει να συμβεί αυτό; Για να ανέβει μας λένε η ανταγωνιστικότητα. Είναι ψέμα. Πρώτον διότι η ανταγωνιστικότητα ειδικά στην Ελλάδα δεν έχει να κάνει με μισθούς. Το ισοζύγιο εξωτερικών συναλλαγών, το εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας – Γερμανίας από το 2000 μέχρι σήμερα παραμένει σταθερό, που σημαίνει, το πρόβλημά μας δεν είναι οι τιμές με τα Γερμανικά προϊόντα. Το πρόβλημά μας είναι δομικό.

Η διάρθρωση της οικονομίας. Το τι παράγουμε, το ότι δεν έχουμε μπει σε τομείς οι οποίοι ακριβώς να μπορούν να παράγουν προϊόντα τα οποία να αντιστοιχούν σε διεθνή ζήτηση.

Δεύτερον, όταν ένα μέτρο το παίρνουν όλοι, παύει να δημιουργεί συγκριτικό πλεονέκτημα για καμία χώρα. Δηλαδή,

εφόσον και η Ιρλανδία και εμείς και η Λετονία και η Ισπανία και η Πορτογαλία, όλοι μειώνουμε τους μισθούς, παύει επομένως καμία χώρα να έχει συγκριτικό πλεονέκτημα.

Ποιος είναι λοιπόν ο βαθύτερος σκοπός αυτών των μέτρων; Ο βαθύτερος σκοπός αυτών των μέτρων είναι να υποτιμηθούν τα περιουσιακά στοιχεία της Ελλάδας και να μπορούν να εξαγοραστούν σε χαμηλές τιμές από το ξένο κεφάλαιο ή από το ελληνικό κεφάλαιο το οποίο έχει φύγει έξω και θα εμφανιστεί ως ξένο.

Οι συνέπειες επομένως, οι μεσομακροχρόνιες, που όμως από τώρα μας επηρεάζουν, είναι ότι οδηγούμαστε, έχουμε μπει ήδη και παραμένουμε σε μία παγίδα του χρέους.

Δηλαδή το χρέος ως λόγος χρέους προς ΑΕΠ θα αυξάνει, ακόμα και αν δεν αυξάνεται το χρέος, διότι θα μειώνεται το ΑΕΠ. Δηλαδή θα μειώνεται ο παρονομαστής.

Και επομένως το χρέος θα γίνεται μία αυτοτροφοδοτούμενη διαδικασία. Δεύτερον, έχουμε μπει και παραμένουμε σε ένα φαύλο κύκλο με την έννοια, ότι η προσπάθεια αντιμετώπισης του χρέους με μέτρα λιτότητας, οδηγεί σε ύφεση.

Η ύφεση θα απαιτεί νέα μέτρα, διότι τα έσοδα του κράτους δεν θα αυξηθούν λόγω της ύφεσης όσο προβλέπονται. Αυτό δε διαπιστώνεται στη πορεία και η απόκλιση από τους στόχους που έχουν τεθεί θα προβάλλεται ως επιχείρημα για νέα μέτρα και λοιπά.

Θα έχουμε καταστροφή διαφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων και πολλών επιχειρήσεων και όχι μόνο μικρών. Γεγονός που θα οδηγήσει σε μεγάλη συγκέντρωση του κεφαλαίου.

Και άρα, περαιτέρω μονοπωλιακό έλεγχο της ελληνικής οικονομίας και επίσης, γενικότερα, μεγαλύτερη εξάρτηση από το διεθνές χρηματιστικό κεφάλαιο και ιδιαίτερα το κερδοσκοπικό.

Ένα συμπέρασμα στο οποίο θα ήθελα να καταλήξω είναι, ότι παίζουμε, ζούμε εξελίξεις οι οποίες υπερβαίνουν τη συγκυρία. Δηλαδή, και αυτά που εντελώς συνοπτικά ως τίτλος παραθέτω. Είναι εξελίξεις των επόμενων μηνών, των επόμενων ετών και ενδεχομένως και πιο πέρα, ολόκληρων δεκαετιών.

Άρα πρόκειται για μία μακρά πορεία, απροσδιόριστης διάρκειας, με κύρια χαρακτηριστικά τη λιτότητα, την ύφεση ή τη στασιμότητα της παραγωγής, την υψηλή ανεργία και λοιπά.

Για όποιον αυτά τα θεωρεί κάπως υπερβολικά, μπορεί να δει την πορεία χωρών που ακολούθησαν αντίστοιχες πολιτικές. Είτε στη Λατινική Αμερική, είτε εδώ τη Λετονία, όπου η ύφεση ήδη έχει φθάσει 18%, είτε την Ουγγαρία, η οποία είναι πιο μπροστά από εμάς και ήδη βλέπουμε εκεί τις συνέπειες.

Δεύτερον, οι εξελίξεις υπερβαίνουν την οικονομία και ίσως το λόγο που πρέπει να τον πάρουνε από εδώ και πέρα λιγότερο οικονομολόγοι και περισσότερο όσοι έχουν κάτι να πουν για την κοινωνία και τις ανάγκες της.

Δηλαδή, η κρίση γίνεται πια θέμα κοινωνικό και πολιτικό. Και τέλος, νομίζω ότι οι εξελίξεις αυτές υπερβαίνουν και τα κόμματα. Υπερβαίνουν τουλάχιστον το διαμορφωμένο πολιτικό κομματικό σύστημα του συναινετικού δικομματισμού όπως έχει ονομασθεί.

Όχι μόνο διότι το σύστημα αυτό ευθύνεται για τη σημερινή κρίση, αλλά και διότι καμία εναλλακτική δυναμική δεν φαίνεται ότι μπορεί να προκύψει μέσα από αυτό το σύστημα.

Αυτό σημαίνει, ότι υπάρχει ανάγκη να βγει η κοινωνία στο προσκήνιο και υπάρχει ειδικότερη ανάγκη ο κόσμος της εργασίας και της γνώσης, όχι απλώς να βγει στο προσκήνιο, αλλά να βγει και στη πρώτη γραμμή.

Και με ποιους φορείς; Με ποιες μορφές; Με ποιες διαδικασίες; Αυτά είναι ερωτήματα, στα οποία ενδεχομένως θα χρειαστεί να ψάξουμε και νέες απαντήσεις.

Όμως, το βέβαιο είναι, ότι φορείς όπως το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας, παρά τους περιορισμούς τους ενδογενείς που έχει, νομίζω ότι μπορούν και πρέπει να παίξουνε ένα πολύ σημαντικό ρόλο.

Ίσως ρόλο αντίστοιχο με αυτό που έπαιξαν πριν από αρκετά – αρκετά χρόνια. Νομίζω ότι και σήμερα, πέρα από τα επί μέρους ζητήματα, στα οποία πρέπει να υπάρξουν συγκεκριμένες αντιστάσεις, αλλά και προτάσεις, όπως είναι το θέμα των εισοδημάτων, το θέμα της φορολογίας, το θέμα το ασφαλιστικό, το θέμα των ιδιωτικοποιήσεων και άλλα, ξανατίθεται ένα θέμα συνολικότερου προσανατολισμού.

Τι ανάπτυξη θα έχουμε; Τι θα παράγουμε ως κοινωνία; Με ποιους φορείς; Σε ποια σχέση με το περιβάλλον και την κοινωνία; Από ποιους και για ποιους.

Σας ευχαριστώ.